

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtvtes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Cap. 12. De Confessario ad Venerem solicitante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80695)

incidit. Si autem quis saepius relabatur in haereticum, à qua tamen recesserit per cordis poenitentiam, vel oris coram Confessione, non vero per abiurationem coram Iudice, non habetur pro relapso, iuxta communem sententiam ad cap. 1. *Accusatus de heret. in 6. Castro l. 2. de infamia heret. punit. c. 2. Azor. 10. l. 8. c. 14. Director, Inquisit. p. 2. q. 40. §. 5. & 8. Simanc. de Cathol. inffit. tit. 57.*

97 Per absoluti-
onem a
censura, &
peccatis ha-
reticus non
liberatur
ab aliis poe-
nis.
Haereticus per absolutionem à censuris, & peccatis, ab irregularitate, & inhabilitate ad officia Beneficia Ecclesiastica non liberatur, nec pristinae dignitati restituitur. Constat ex praxi Ecclesiae, ac multis Canonibus. *Causa 1. q. 7. Unde haereticus, si Clericus sit; ad laicam communionem admittitur. Quadruplex vero dispensatio impetrari potest, semiplena, ad exercitium ordinum ante susceptorum admittatur; plena ut possit fieri Sacerdos; plenior, ut ordinetur Episcopus; plenissima, ut ad Superiores dignitates recipiatur, quemadmodum D. Petrus post trinam negationem Summus Ecclesiae Pastor est constitutus. D. Th. 3. p. q. 89. a. 3. Syluest. v. Haereticus, q. 14. n. 21. & v. Irregularitas, q. 5. Azor. tom. 1. l. 8. c. 19. q. 6.*

CAPVT XII.

De Confessario ad Venerem sollicitante.

98 Confessarius sollicitans in fide suspectus.

VM Confessarius in Sacramentali Confessione poenitentem sollicitans ad turpia, sit in fide suspectus, ut tenent Penna p. 2. *Director com. 81. Sola in a phor. inquisit. l. 1. c. 34. n. 8. operæ pretium duxi ad Tractatus de fide complementum nonnulla hic de hoc grauissimo crimine generatim prælibare, ut ad Dubia inferius apponenda via sterneretur.*

99 Pij 1° cir. ea hoc constitutum.

Pius IV in Bulla, quæ incipit, *Venerabili Patri Archiepiscopo Hispanensi*, quæ edita fuit, & publicata die 16. Aprilis, anno 1561. solum concedit Inquisitori generali iurisdictionem puniendi per se, vel per alios à se deputatos, delinquentem Sacerdotem tam secularem, quam Regularem Regnorum Hispaniæ, qui Sacramento Confessionis abutuntur nempe feminas poenitentes ad inhonestos actus, dum earum Confessiones audiunt, alliciendo, ac prouocando, aut allicere, vel prouocare tentando, & procurando. *Super iis*, (ait Pontifex) diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra haereticos, aut de heresi suspectos à Sede Apostolica concessarum continentiam, ac tenorem procedas.

100 Clementis VIII. decreto.

Postmodum Clemens VIII. ut fertur in Summi Senatus Inquisitionis decreto edito die 3. Decemb. anno 1592. solum statuit, Inquisitorem generalem in Hispania procedere posse aduersus quoslibet Presbyteros seculares, ac Regulares, qui in Sacramento Poenitentiae, seu in actu Confessionis Sacramentalis sollicitauerint mulieres poenitentes, ad impudicitiam, seu

peccata carnis, sicut in aliis causis sanctissimæ Inquisitionis Officium pertinentibus, sicut haecenus fecit etiam priuatiue quoad Superiores Regularem, cuiusvis Ordinis, & Congregationis, etiam Mendicantium existant: ipsosque Regulares non eximi ab onere denunciandi huiusmodi delinquentes eidem Sancto Officio, quemadmodum in aliis causis S. Inquisitionis, in quibus alij fideles de iure tenentur.

Denique Gregorius XV. die 30. Augusti anno 1622. & sui Pontificatus 2. constitutione edidit aduersus sollicitantes Sacerdotes. In qua primò refert, & confirmat Bullam Pij IV. illamque non solum in Hispaniarum Regnis, sed in quibusvis Christiani Orbis partibus firmiter, ac inuolabiliter obseruari præcipit. Secundo, ne de poena his delinquentibus imponenda, & de modo procedendi ab aliquo possit dubitari statuit, quod omnes, ac singuli Sacerdotes tam exempti quam non exempti, qui personas, quæcumque illæ sint ad inhonestas siue inter se siue eum aliis quomodolibet perpetranda, in actu Sacramentalis Confessionis, siue ante vel post immediatè seu occasione, vel prætexta Confessionis huiusmodi, etiam Confessione non secuta: siue extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessiones audiendas electos, simulantes ibi Confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, seu tractatus habuerint, in officio S. Inquisitionis seuerissimè puniantur. Tercio apponit modum de tali delicto cognoscendi: remittit enim eius cognitionem tam Inquisitoribus, quam locorum Ordinariis simul, vel separatim. Quarto adiicit, eos, qui in aliquo ex huiusmodi nefariis excessibus culpabiles fuerint reperti, pro criminis qualitate, ac circumstantiis puniendos esse, nempe suspensione ab executione Ordinis, priuatione Beneficiorum, dignitatum, ac officiorum perpetuèque inhabilitatis ad illa: necnò vocis actiue, & passiuæ, si Regulares fuerint, exilij, damnationis ad terrena, carceris perpetuæ: imò si pro delicti grauitate maiores penas meruerint, præcedente degradatione Curiae seculari puniendi tradantur. Quintò impenditur facultas venerabilibus fratribus S. Romanae Ecclesiae Cardinalibus, Generalibus, Inquisitoribus, ne delictum tam enorme, & Ecclesiae Dei tam perniciosum remaneat ob probationem defectu impunitum, cum difficilis sit probationis, testibus etiam singularibus concurrentibus, presumptionibus iudiciis, & aliis admittendis delictum probatum esse arbitrio suo iudicandi, & Curiae seculari reum tradendum esse pronuntiandi. Sextò imperat omnibus Confessariis, ut suos poenitentes, quos nouerint, fuisse ab aliis sollicitatos, moueant de obligatione denunciandi sollicitantes seu tractantes de inhonestis Inquisitoribus. Quod si hoc officium prætermiserint, vel poenitentes docuerint, non teneri ad denunciandum confessarios sollicitantes, seu tractantes, idem locorū Ordinarij, & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non neglegant.

In Bulla Pij IV. & in Clementis VIII. decreto solū de sollicitatione mulieris sermonem haberi. At in Bulla Gregorij XV. cuiusvis præcautionis sollicitatione, ut constat ex illis verbis: *Quæcunque*

101 Gregorij XV. constitutio.

102 Comprehenditur, qui famulam, aut ritum sollicitat in Bulla Gregorij.

104 *que ille sint , ad inhonesta , &c.*

Tercio, ex decreto Pij IV. & Cle-
mentis VIII. Sacerdotem in Confessione
vel sollicitantem venire penitendum. At ex decre-
to Cyprii, et Gregorii siue in Confessione, siue extra
Confessionem, velante vel post immediatè, siue in Confesso.
Confessionario, seu in loco Confessionibus audiendis
natio firm. deputato, simulante audire Confessionem. &
ad Confes. penitentem sollicitantem, aut cum eo inho-
morato, ad neta tractantem penitendum venire.

Quarto, in decreto Pij, & Clementis nullam obligationem preter eam, quæ iure naturæ incit, imponi penitentem Confessarium denunciantem. At in decreto Gregorij præsupponi, penitentem teneri Confessarium sic sollicitantem denunciare: & insuper præcipi omnibus de obligatione Confessarii, vt eos de tali obligatione teneant.

Quintè in Bulla Pij, & in Clementis de-
creto committi huius delicti cognitionem In-
quisitori Generali Hispaniarum, & ab eo de-
omnibus putatis. At in Gregorij decreto omnibus to-
tius Christiani Orbis Inquisitoribus, & loco-
tutariis tam Ordinariis simul vel separatim cognof-
cendi facultatem impertiri.

Secundò, Bullam Gregorij non esse in Hispa-
nia receptam ex eo capite, quo Inquisitores
locorum Ordinariis æquales sunt contra de-
cretum Pij, & Clementis, quo ipsi soli de hoc
crimine privative cognoscunt. Equidem etsi

107 ex hoc capite acceptata non sit, in aliis rece-
ptam esse, vt constat ex verbis Edicti ab In-
quisitoribus annis singulis promulgati.

Septimo, Paulum V. die 16. Septembris anno
1608. Bullam promulgasse, quæ incipit, *Dilecti*
filii, explicat Roderic. Acunna, in qua confir-
mat Bullam Pij IV. & concedit facultatem In-
quisitoribus, ut valeant procedere contra Con-

138 fessarios siue ſæculares, ſiue Regulares, qui Sa-
cramento pœnitentiæ in Sacramentali Con-
ſeſſione abutuntur mulieres pœnitentes ad

actus inhonestos, dum earum audiunt Con-
fessiones, alliciendo, ac prouocando: seu allice-
re, ac prouocare tentando: & eos punire prout
iuris fuerit, etsi opus fuerit, illos degradare, ac
Curæ seculari committere. Cum autem hæc

Bulla edita sit pro Portugaliæ, & Algariorum
Regnis, & ita hæc Bulla quam Pij IV. & Cle-
mentis VIII. generaliter non loquantur ideo
Gregorium XV. has constitutiones confirma-
se, ampliâsse, & extendisse ad omnes ubique lo-

corum existentes. Et Urbanus VIII. per Eminentiſſimum Cardinalem Millinum ſcribere mandaffe literas die 3. Octobris, anno 1626. Archiepiſcopis, ſeu illorum Vicariis Generalibus, vt cunctis Sacerdotibus Regularibus, ac

das Confessiones legatur constitutio Grego-
rij XV. maxime §. cuius initium est, *Mandan-*
tes, vt monere possint, sollicitantes esse denun-
tandos, & si ipsi omittant possint ab Ordine

riis, vel Inquisitoribus puniri. Præterea ipsum
Urbanum præcepisse, ut singulis annis, feria 6.
post Octavam Assumptionis Deiparæ Superio-
res Regulares sub pœna privationis officij, ac
vocis actiue, & passive inf. &c. in augur.

in publica mensa, seu capitulo ad hoc specia-
liter conuocato: & in quolibet Capitulo ge-
nerali, vel Provinciali seu Conuentali
teneantur suos monere subditos circa obser-
uanciam, & Mendez a Theol. Mendez a Theol.

1. *Enchiridion, Theol. Moral. Tom. VI.*

nantiam Apostolicarum Constitutionum ad
Officium S. Inquisitionis pertinentium:& in
specie de hisque in decretis Pij IV. ac Grego.
rij XV. sunt expressa.

Enim vero ex edicto quod annis singulis
Domini Inquisitores assolent publicare in Vr. *109. infra sex*
bibus, ubi Sacrum Inquisitionis Tribunal cri. *dies post*
gitur, satis ostenditur, quam stricta sit in pœni. *edicti pub*
tente obligatio Confessariorum fœ solicitationem *licationem*
denunciandi, & quam efficaciter intendat gerenda esse
Ecclesia huic gravissimo crimini remedium *denunciatio.*
adhibere. Teneur ergo pœnitens sollicitatus, *Et quomodo*
& quiniis id sciens Confessarium sollicitatem *do hi dies*
denunciare Inquisitoribus intra fœ dies, com. *computandi.*
putandos quidem à die publicationis edicti,
sed à die scientiæ edicti. Vnde pœnitens edicti
ignarus, seu iusta causa impeditus teneur,
scientia adveniente, vel cessante impedimento,
denunciare. Suar. de Censur. d. 20, fœll. 1. n. 14.
Henriquez. 1. 3. c. 18. num. 6. Porro in præfatis
sex diebus non annumerantur dies naturalis
publicationis, sed à die immediate sequenti in-
choandis sex dierum numerus. Diana p. 4. tr. 5.
resol. 4. 1. citans Freitas. Acunna q. 21. n. 4. asserit,
œminam edicti ignaram non teneri denun-
ciare Confessarium statim ac sciverit, sed intra
dies in edicto præscriptos; ne sit deterioris
conditionis quam gnara. Idem de illa, quæ
ab aliquo impedimentum excusatur, cum ea-
dem sit ratio.

Teneatur etiam denunciare, qui audiuit a vi-
s, aut a feminis probis, & fide dignis: si eius si a
cibus, non dignis fide. Et omnes femine,
e persone, et si nobilissimæ, & egregiæ sint,
si firmitas, clausura, aut alia iusta causa excu-
sit. Et si Inquisitores non possunt contra Reges
Principes procedere non recognoscetes in
temporalibus Superiorem: si tamen subiiciunt
Inquisitionis Edicto quoad effectum re-
landi. Aconna q. 2. n. 14. Freitas citans Trul-
inch. l. 1. Decal. c. 3. d. 18. n. 12.

Sciens folicitationem, tenetur denunciare
tam tranſaſto ſex diernm tempore, vbi pri-
mo ediſti ſcientiam haberit. Quia præ-
ſentis eſt perpetuum, donec renocetur. *Suar. de*
e. d. 10. ſect. 4. n. 11. Auila de Cenſur. p. 2. cap. 5.
Joan. Sanc. in ſelect. d. 11. n. 61. & 62. Pœni-
ſis igitur, aut alius quiſvis delicti conſcius, &
ſi gnarus non denuncians intra terminum
communicationem incurrit, à qua abſoluti
on poteſt etiam per Bullam Cruciatæ, niſi
ta denunciente, vel niſi per ipſum non
ſequi modo fiat.

no non existentibus decretis prefatis tene- 112
solicitata sub excommunicationis latae *Licet de*
tentia poena paratam reservatam sollicitanti *creta hac*
iustitioribus denunciare, vel Ordinariis. *non exis-*
tia in decreto Congregationis uniuers. Inqui- *rent, adnu-*
d praecepit circa suspectos de haeresi in *ciare quis*
infectione sollicitans suspectus de fide censu- *teneretur.*
Diana *part. 4. tractat. 5. resolut. 41.* Decretum
Congregationis datum est die 3. Ianua-
o 1613.

enunciatio huiusmodi facienda est Inqui. ii;
 libis & non Episcopo. Quia cognitio huius *Ad inquisi-*
 iudicii priuatiuè ad eos spectat, vt ex edicto *tores, non ad*
 lat, & ex Pij IV. & Clementis VIII. cōf. *Episcopum*
 & praxi fidem ad nos nostrates comprobā, *deferenda*
 Patet etiam ex Pauli V. constitutionibus, *de denun-*
 ciametur, Episcopos per se solos nō posse cri- *ciatio.*

mine animaduertere, sed simul cum Inquisito-
ribus. Sicut de crimine hæresis praticatur.
Acunna q. 12. q. 1. 8. Freitas 11. de Confess. sollicit.
quest. 2.

ii4 Profecto sollicitans etsi grauissimè delin-
quat, non tamen ideo est excommunicatus, nec
peccatum id est reservatum: ideoque potest,
seruatis seruandis, absque privilegio absolui.
Rodrig. p. 1. sum. c. 207. concl. Henr. l. 3. de pe-
nit. c. 10. n. 7. lit. H. Freitas qu. 21. n. 2. 13. & 21.
Ant. de Sol. Aphorism. Inquisit. l. 1. c. 34. nu. 62.
Trull. l. 1. Decal. c. 3. d. 8. n. 16.

ii5 Omittens sine causa denunciationem soli-
citantis, lethali ter delinquit. Quia res grauis
est, ut indicat aperte excommunicationis late
sententia: poena in Edicto Inquisitionis appo-
sita. Quod quidem peccatum est contra Reli-
gionem, & reuerentiam Sacramento debitam.
Acunna q. 1. o. n. 1. Henr. l. 6. c. 12. m. 6. Manuel
sum. c. 207. n. 1. & p. 2. q. 9. Regul. q. 27. a. 1. Bona.
de onere denunciandi, d. 6. pun. 3. n. 10. Diana p.
sarius p. 4. n. 5. re sol. 5.

ii6 Ut Confessarius Brevis poenas incurrat, &
ut denunciandus veniat, sufficit, quod re vera
sollicitauerit, vel ad inhonestam prouocauerit, li-
cet sollicitationis effectus securus non sit. Quid
licet esse.
Eius securus
non fuerit.

id aperte in de. retis exprimitur. Mulieres vi-
delicet penitentes, dum earum audiunt confesso-
nes, alibiendo, prouocando, seu allicere, & prouo-
care temendo.

Denique nullo modo tenetur poenitens de-
nunciare Confessarium ad alia peccata, non
venerea sollicitantem. Quia nullibi cautum
est, talem denunciationem esse faciendam ne-
que in decretis Pontificum, neque in edictis
Inquisitionis: omnia enim hæc solum de sollici-
tantibus ad inhonestam loquantur, ob fragilita-
tem enim naturæ frequentius hæc sollicitatio
contingere poterat, & maius in ea consentien-
di periculum. Et quia in delictis non sit exten-
sio, cap. Paris, de regul. iur. in 6. Paramus de orig.
Inquisit. l. 3. q. 10. n. 121. Sanci. in select. d. 11. nu.
23. Acunna qu. 8. num. 3. & 6. Palao tom. 1. tract.
4. d. 9. punct. 6. num. 2. Diana part. 4. tractat. 5.
resol. 17.

Addiderim, nec sollicitationem ad venerem
in aliorum Sacramentorum usu denuncia-
dam esse Inquisitoribus. Quia nullibi de hu-
iusmodi delicto specialiter est cautum, fieri de-
nunciationem. Acunna q. 16. Freitas, San-
cius, & Palao, quos citat, sequitur Trull. l. 1.
Decal. c. 3. dub. 18. num. 57.

SECTIO SECVNDA.

De Fide, & Infidelitate Dubia.

CAPVT XIII.

Circa Fidei Obiectum.

DVBIUM I.

An stante cognitione euidenti de aliquo
obiecto possimus de illo fidem ha-
bere?

ii9
Certum
suppono.

ERTVM est, obiectum fidei, qua-
tenus fidei est, esse non vltimū,
idest, per fidem ipsam nō videri,
neque euidenter cognosci. He-
br. o. 1. Fides est sperandarum sub-
stantia rerum, argumentum non apparen-
tium. Quæ verba saltem in sensu formali vera esse
debent. Item ad credendum fidei diuinæ requi-
ritur specialis Spiritus Sancti motio. Trid. sess.
6. c. 9. At ad credendum obiectis euidētibus
hæc motio non requiritur. Quæstio igitur est,
num stante euidenti cognitione, de aliquo ob-
iecto possimus de illo fidem habere?

ii20
Non possu-
mus.

Non possumus. Quia ea, quæ euidenter co-
gnoscuntur, absolute apparent: ergo cum fides
sit non apparen- tium, ut ait Apostolus, esse de
euidētibus non potest. Sic D. Th. 2. 2. q. 1. a. 4.

& 5. Caiet. & Bannes ibi. Scotus in 3. dist. 14.
q. vni. Richard. ibi. q. 5. Capreol. d. 25 q. v. a. 2.
concl. 1. & 2.

Possimus quidem. Quia plura proponuntur
fidei diuinæ credenda, quorum euidētiam ha-
bere potes, videlicet, Deum esse vnum, esse la-
pientem, esse fidelem, & potentem adimplere
promissā, &c. Sed ex eorum cognitione euidēti
non potest fidei exercitium impediri, aliās de-
terioris esset conditionis homo doctus indo-
cto: ergo. Minorem probo. Nam accedentibus
ad Deum siue doctis, siue indoctis proponitur
fidei diuinæ credendum: Quia est, & quia in qui-
rentibus se remunerator sit, Hebr. 11. Sed postea
contingere, quod saltem de esse Dei quis eui-
dentiam habeat: Et talis euidētia obesse ei
non potest, quominus fide diuinā id ipsum cre-
dat. Ita albert. Mag. in 3. dist. 24. a. 9. Bonau. ibi.
a. 2. q. 3. Gabr. q. vni. a. 2. concl. 3. Valent. tom. 3.
d. 1. q. 1. pun. 4. alios citans, Suar. tom. 2. in 3. p. d.
19. sect. 1. Coninch. d. 11. dub. 1. concl. 2. n. 15.

Probabilius existimo, his Doctoribus hæ-
rens, posse nos fide diuinā omnia diuinā my-
steria credere, quorum euidētiam habemus: rem bene
atque adeo fidem cum scientia posse compati. credo esse
Concedo enim, ea, quæ euidenter cognoscuntur, esse
tur esse apparen- tia, non vnde quæque sed ex vi
illius cognitionis, quæ euidenter cognoscuntur:
cum autem cognoscuntur ex alia obscura,
& ineuidenti, apparen- tia non sunt. Quo-
circa cum Paulus dicit, fidem esse ar-
gumentum non apparen- tium, intelli-
gendus est formaliter, hoc est esse
argumentum